

Chaos in Mensenland

Overweging 4 oktober 2015 – Carolien Maris

Lector: Yonne van der Velden

*“... Laten wij uit deze chaos een mensenland maken.
Een mensenland waar we elkaar opnieuw leren kennen
en waar zal blijken dat we het met elkaar kunnen uithouden.
Dat doen we omdat we erin geloven
en omdat wij allemaal mensen zijn ...”*

Eerste lezing: Ezra 1:4

Tweede lezing: Leviticus 19:34

Derde lezing: Ned. Herv. gezang 78 vers 1

Opening

Aan God die al wat is, geschapen heeft en leidt,
aan Hem die door ons genoemd mag worden: Vader,
dragen wij in eerbied dit samenzijn op.

Wij delen brood, wij delen wijn,
en wij ontmoeten elkaar in de Naam van de Vader,
de Zoon en de heilige Geest.

Amen.

Lied Onstilbare tonen, zwijgende woorden

H.Oosterhuis / T.Löwenthal

Welkom en inleiding

Welkom allemaal vandaag hier in de Duif op deze mooie mistige oktoberzondag. Welkom voor iedereen die hier vandaag samen wil zijn. We zingen liederen, we horen over verhalen die een diepere betekenis kunnen hebben voor ons leven van vandaag; we zijn stil en we bidden met en ook zonder woorden. En we delen brood en wijn. Welkom als je hier vaker komt en ook van harte welkom wanneer je hier gewoon elke week komt. Maar een extra van harte welkom voor jou als je hier voor de allereerste keer bent. In de Duif is een collectief van 8 voorgangers die elkaar afwisselen. Ze zijn gekozen door de gemeenschap. Zo ben ik hier vorig jaar begonnen en iedere keer weer is het een bijzonder avontuur om een mooi betoog te maken over de kracht van God in mensen. De Bijbel leer ik stap voor stap kennen en voor iedere viering leer ik er weer iets

nieuws bij. Het meest voel ik mij thuis in de liederen die we zingen. Die teksten en die melodieën hebben mij al veel moois opgeleverd en inspireren mij steeds opnieuw.

De titel van vandaag is Chaos in mensenland. Vrij vertaald naar de regel uit het “schriftlied” van Huub Oosterhuis. Hij beschrijft daar hoe God uit chaos het “mensenland” schiep met Zijn aanwezigheid waarvan de bijbelverhalen getuigen: zijn handvest van ontferming. “Dit boek waarin getekend staan gezichten, zielen, naam voor naam”.

De woorden “chaos” en “mensenland” bleven mij bezighouden. De vluchtelingen crisis heeft ons opnieuw wakker geschud. Onze ogen en oren zijn geopend en wij zien dat er op hun tocht overal onduidelijkheden zijn, onrecht en helaas maar al te waar: chaos. Regels en wetten zijn er wel maar die zijn in alle 28 Europese landen verschillend! Het schip Europa verkeert in zwaar weer op een onvoorspelbare zee. De storm is nog niet voorbij.

Vandaag vraag ik mij af: Zou het echt zo simpel zijn? “Wij” zijn mensen en “zij” zijn mensen. Ik moet steeds denken aan die organisatie Nieuw Wij, die in 2005 werd opgericht. Zij stellen de vraag: Hoe ziet een samenleving eruit waarin alle Nederlanders zich thuis kunnen voelen, ongeacht hun verschil in afkomst en levensovertuiging? Welke ingrediënten horen in een nieuw WJ dat mensen met elkaar verbindt en onderlinge verschillen vruchtbaar maakt? We lezen vandaag korte maar krachtige teksten. “Behandel vreemdelingen alsof ze bij jullie zijn geboren,” lezen we in Leviticus. En in het boek Ezra gaat het om materiële ondersteuning aan degenen die (na 70 jaar ballingschap) terugkeren naar hun eigen land... De derde tekst is een bijzondere tekst. Het is een Gezang uit de Hervormde Kerk uit de verzameling van Yvonne. Wie ooit in de liturgiegroep te gast was zal hebben meegemaakt dat zij er veel uit haar hoofd kent. Van vroeger. Toen we voor de voorbereiding in de liturgiegroep spraken over het vluchtelingen vraagstuk, kwam dit vers in haar naar boven borrelen. “Hoe zal ik u ontvangen”. Omdat zij vandaag lector is vond ik dit het perfecte moment om dat als leestekst op te nemen.

Laten we nu tot rust komen en in onszelf de stilte opzoeken.

Gebed

Barnhartige God, volken zijn op drift.

Mensen zoeken een veilig heenkomen

en een toekomst voor hun kinderen.

Wij zijn getuige van onrecht en

voelen ons overspoeld, machteloos en soms zijn we bang.

Wij wonen in een veilig land en willen de deur open houden.

We bidden voor allen die nu onderdak hebben gevonden en voor hen die nog komen.

Wij hebben samen een lange weg te gaan.

Trek met ons mee op onze levensweg en geef ons de moed om te doen wat nodig is,

om te delen wat we hebben met onze naasten in nood.

Ik wens ons een mooie viering.

Schriftlied Die chaos schiep tot mensenland *H.Oosterhuis/A.Oomen*

Eerste lezing: Ezra 1:4

“Allen die hier nog als vreemdeling verblijven, waar ze zich ook mogen bevinden, dienen van hun medeburgers ondersteuning te krijgen in de vorm van zilver, goud, goederen en vee. Dit komt boven op de vrijwillige gaven voor de tempel van de God die in Jeruzalem woont.”

Tweede lezing: Leviticus 19:34

Iemand die als vreemdeling in jullie land verblijft, mag je niet onderdrukken. Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte. Ik ben de Heer jullie God.

Derde lezing: Ned. Herv. gezang 78 vers 1

Hoe zal ik U ontvangen
Hoe wilt Gij zijn ontmoet
O 's werelds hoogst verlangen
De sterveling zaligst goed
Dat ons uw geest verlichte
Houd zelf de fakkel bij
Die, Heer, ons onderrichte
Wat U behaaglijk zij

Overweging

Twee weken geleden is mijn collega Ismaël uit zijn bed gebeld door zijn werkgever, de gemeente Amsterdam, om te helpen bij de opvang aan de Calandlaan in Nieuw West. Drie jaar geleden had hij zich als vrijwilliger opgegeven op een lijst voor hulp bij calamiteiten. Hij had twee keer een paar trainingen gehad. Hij was net voor de 3e keer vader geworden en had zijn volledige aandacht voor zijn gezin nodig. Maar hij zei ja. Hij heeft geholpen met het uitdelen van flesjes water, aannemen van matrassen, klaarzetten van tafels voor het eten, inrichten van een speelhoek voor kinderen. Hij was pas 's avonds om tien uur weer thuis. Daarna is hij er nog drie of vier keer geweest.

In de Bijbel staan grote bekende verhalen van volken die onderweg zijn of op de vlucht. Aartsvader Abraham liep jarenlang met zijn volk uit Ur der Galdeëën “naar het land dat ik u wijs”. Het indrukwekkende verhaal wat we allemaal kennen, van de uittocht uit Egypte, de Exodus, waarbij het Joodse volk na 340 jaar slavernij in opstand komt en op de vlucht slaat voor het leger van de Farao. Zij zijn op weg naar Kanaän. Dat is niet zomaar een tocht. Er is hongersnood en er zijn conflicten onderweg. De tien geboden krijgt Mozes als richtsnoer voor zijn volk, zodat ze elkaar niet in de haren vliegen en niet ten onder gaan. In het lied “Hoe ver te gaan” staat de tocht kernachtig opgeschreven. Het is verbazend aktueel.

(Leviticus 19:34)

Het Boek Leviticus volgt op het boek Exodus. Dat is een voortzetting van de tien geboden met vele regels en wetten. De Leviëten waren afstammelingen van Levi, de zoon van Jacob en Lea. Zij waren de stam die de tempeldienst uitvoerde. God had aan Mozes de opdracht gegeven: “Israël zal een heilig volk zijn waar God in hun midden kan leven.” Er staat in Leviticus veel beschreven over sociale relaties, ook vele zaken waar we het nu allang niet meer mee eens zijn. Maar toch staat daar ook die regel (19:34): “Je mag een vreemdeling niet onderdrukken”. En: “besef dat jullie zelf vreemdelingen zijn geweest in Egypte.” Ik denk dat de meeste van ons deze regel niet echt nodig hebben om dit te beseffen. Toch is er in Nederland een asielbeleid dat ronduit schrijnend is. Families die meer dan twaalf jaar moeten wachten om te weten of ze in Nederland kunnen blijven en dan in een kamer van 4x4 verblijven en niet mogen werken. Uitgeprocedeerde asielzoekers die niet terug kunnen

en toch weer worden opgepakt, alsof ze criminelen zijn. Asielzoekers die via Schiphol binnen komen, die standaard worden vastgezet in het detentiecentrum in Schiphol. Soms langer dan vijf maanden. (Iedere tweede zondag van de maand gaan daar groepjes mensen naartoe van verschillende basisgemeentes om hen vanaf de parkeerplaats te begroeten en te laten weten dat ze er niet alleen voor staan.)

Hoogmoed

Laten we niet doen alsof wij zelf nooit gevlucht zijn. Het zou hoogmoedig zijn om te denken dat je nooit in die positie zou komen te verkeren. Mijn eigen moeder moest in september 1944 vluchten, als meisje van 12, toen in Arnhem de luchtaanvallen van de geallieerden in volle gang waren. De hele stad werd geëvacueerd. Dit is een diep ingrijpende gebeurtenis gebleken. Het is niet voor niets dat zij zich in haar dorp heeft ontfermd over gezinnen uit Afghanistan en later uit Bosnië. En de moeder van een vriendin van mij is als joods meisje van 7 na de Kristallnacht, (9 en 10 november 1938) uit Berlijn gevlucht om na veel omzwervingen uiteindelijk in New York een nieuw leven op te bouwen. Overigens: toen was er geen opvang. Iedereen moest het zelf uitzoeken.

Onderlinge solidariteit

In het citaat uit het boek Ezra gaat het om de groep Joden die na 70 jaar ballingschap in Babylonië terug gaat naar huis. Ze gaan terug naar hun oorspronkelijke hoofdstad Jeruzalem om daar de tempel en de volledig verwoeste stad weer op te bouwen. Niet iedereen gaat mee, De Perzische koning Cyrus is aan de macht, maar vraagt aan de mensen die achterblijven om mee te betalen aan de reis, door vee te schenken en goud en zilver mee te geven. De vreemdelingen waarover hier gesproken wordt zijn dus Israëlieten die in Babylonië vreemdeling zijn. Cyrus wordt beschreven als een goede koning. Hij organiseerde de onderlinge solidariteit door extra hulp te vragen van de achterblijvers. Het doet me denken aan het besluit van Europa om gerichte steun te geven aan de opvang van vluchtelingen in de regio, voor gezondheidszorg en onderwijs. Zodat vluchten naar Europa niet meer nodig is.

In de liturgiegroep hebben we uitgebreid ruimte gemaakt voor wat dit vluchtelingenvraagstuk met ons doet. Iedere dag gebeurt er weer iets anders en de betrokkenheid is groot. We vonden het opvallend dat veel van deze vluchtelingen goed opgeleid zijn, op tv zijn er veel aan het woord die Engels spreken. Dat betekent dat je ze snel kan betrekken bij projecten. Iemand vindt het bijzonder dat veel burgemeesters Ja hebben gezegd op de oproep om ruimte voor opvang te maken in hun gemeente. Maar ook constateert iemand dat er F16 vliegtuigen uit Nederland naar Syrië gaan om luchtaanvallen te plegen. Over chaos gesproken. Wij denken dat als je van het begin af aan deze mensen goed opvangt en ze snel in de samenleving betreft, dat zij dan eerder in staat zijn om een leven op te bouwen.

Onstuimige zee

Aan het eind van de avond hebben we persoonlijke gedachten en gebeden opgeschreven, die Yvonne straks voor ons zal voorlezen.

Het gezang "Hoe zal ik u ontvangen, hoe wilt Gij zijn ontmoet" wil ik niet onvermeld laten. Heel duidelijk wordt hierin gemaakt dat je altijd aan God de vraag kan stellen wat je volgende stap zou kunnen zijn in je leven. En dan heel graag zo, dat je de boodschap ook kan ontvangen. Daarvoor kan je je openen. Bij twijfel: hou je je fakkel in de lucht en dan wordt

hij aangestoken door de Heer. Toch helemaal geen slecht advies om boven de deur te hangen. En prettig voor Yvonne dat zij deze teksten altijd bij zich draagt!
Laten wij ernaar streven om in deze onstuimige zee van ontwikkelingen op dit gebied diegenen te zijn “die kracht uitstralen, liefde geven en recht doen”, zoals wij straks in het Tafelgebed zullen zingen.
Want ook bij jou kan de telefoon gaan met de vraag of je mee wilt helpen. Je bent toch immers al heel lang een bekende op de lijst? We krijgen er allemaal mee te maken, in ons werk of in onze woonomgeving.

Laten wij (als een Nieuw Wij) uit deze chaos een mensenland maken. Een mensenland waar we elkaar opnieuw leren kennen en waar zal blijken dat we het met elkaar kunnen uithouden. Dat doen we omdat we erin geloven en omdat wij allemaal mensen zijn. En omdat wij kiezen voor een menswaardig bestaan.
Moge God zijn licht laten schijnen over ons allen: al deze mensen in de noodopvang en over de mensen die hulp verlenen, maar ook over burgemeesters, ministers en Europese leiders, die hiervoor het beleid gaan veranderen.

Moge het zo zijn.

Stilte gevolgd door pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in de God van Liefde en Leven,
die vreugde vindt in mens en dier, bloem en gewas.

Die zorgzaam is en ruimte van liefde maakt en
die oog en oor heeft voor het kleinste.

Die met ons gelooft in ons hart
En die ons de kracht geeft
om ruimte te maken voor de ander

Ik geloof in Jezus,
die mij laat zien wie God is
en wie en wat wij als mens kunnen zijn.
Dan gaat de hemel open
en stroomt de liefde weer vrij tussen ons
als een oneindige dans

Ik geloof in de heilzame Geest,
die zich onverwacht openbaart in de vreugde van mensen
die ons onzichtbaar steunt
Ik geloof dat die Geest in mij woont.

Ik geloof in een gemeenschap
van mensen die oprecht en open
elkaar ontmoeten en begroeten
Dat zij het leven vieren,
hun mens-zijn delen, met hun eigen wijs,
in dankbaarheid aan de Bron van Liefde en Leven.

Amen

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Gezongen tafelgebed

H.Oosterhuis / A.Oomen

- Vz: Gij die geroepen hebt "licht" en het licht werd geboren,
en het was goed, het werd avond en morgen, tot op vandaag.
- K: Gij die geroepen hebt "o mens" en wij werden geboren,
Gij die mijn leven zo geleid hebt tot hiertoe, dat ik nog leef.
- A: Omdat Gij het zijt, groter dan ons hart
die mij hebt gezien eer ik werd geboren.
- K: Gij die liefde zijt, diep als de zee,
flitsend als weerlicht, sterker dan de dood,
laat niet verloren gaan één mensenkind.
- K: Gij die geen naam vergeet, geen mens veracht,
laat niet de dood die alles scheidt en leeg maakt,
laat niet de tweede dood over ons komen.
- A: Omdat Gij het zijt ...
- Vz: Voor allen die gekruisigd worden, wees niet niemand,
wees hun toekomst ongezien.
- K: Voor mensen die van U verlaten zijn,
voor allen die hun lot niet kunnen dragen,
voor hen die weerloos zijn in de handen van de mensen.
- Vz: Voor uw naamgenoten in ons midden:
vluchtelingen, vreemden, wees niet niemand.
- K: Voor hen die kracht uitstralen, liefde geven, recht doen,
dat zij staande blijven in ons midden.
- A: Omdat Gij het zijt ...
- Vz: Gij die tegen alle schijnbaar noodlot in ons vasthoudt,
- K: Gij die vreugde scheidt in mensen,
Gij die het woord tot ons gesproken hebt
dat onze ziel vervult;
- Vz: laat ons niet leeg en verloren en zonder uitzicht,
- K: doe ons open gaan voor het visioen van vrede
dat sinds mensenheugenis ons roept.
- A: Omdat Gij het zijt ...
- K: Verhaast de dag van uw gerechtigheid.
Zie het niet langer aan dat her en der in deze wereld
mensen gemarteld worden, kinderen gedood;
dat wij de aarde schenden en elkaar het licht ontroven.

K: Zoals een hert reikhalst naar levend water,
doe ons zo verlangen naar de dag dat wij,
nu nog verdeelde mensen, in uw stad verzameld zijn,
in U verenigd en voltooid, in U vereeuwigd.

Vz: Gedenk uw mensen dat zij niet vergeefs geboren zijn.

A: Omdat Gij het zijt ...

Nodiging, breken en delen van brood en wijn

Ooit eens was er een maaltijd van vrienden onder elkaar, Jezus van Nazareth en zijn volgelingen. Zij deelden het leven in vreugde en verdriet en datzelfde doen wij elke keer als wij bij elkaar zijn.

In De Duif is iedereen welkom bij het delen van Brood en Wijn. Wie je ook bent, waar je ook vandaan komt wat je nu wel of niet gelooft: je bent welkom! Het is een daad van verbondenheid met vriendschap en onvoorwaardelijke liefde en van solidariteit met hen die geen deel van leven hebben. Laat ons nu één van geest zijn en onverdeeld van hart. Dat in ons midden liefde woont: God zelf. Komt allen want alles staat gereed.

Lied – Mensen van God

H.Oosterhuis/A.Oomen

Voorbeden

Geef ons de wijsheid van het hart.

Laat gewone mensen helpen waar ze kunnen.

Laten we luisteren naar hun verhalen.

Laten we vertrouwen hebben in onze eigen gastvrijheid.

Laten wij hopen dat vluchtelingen bij ons een goed onthaal zullen krijgen,
niet alleen bad, bed en brood,
maar ook een plek om te wonen en
misschien in de toekomst kunnen werken.

Een vluchteling die hier welkom is, is geen vluchteling meer,
maar een vreemdeling die hier verblijft en een mens die zoals iedereen voor zichzelf wil
kunnen zorgen en geen vreemdeling meer hoeft te zijn.

Het huisvesten van vluchtelingen is primair een taak van de nationale overheid.
Daarna is het aan ons om – lokaal – deze mensen zo goed mogelijk op te nemen in onze
gemeenschap. De boeken Ezra en Leviticus geven ons een indicatie hoe.

“Komt allen tot mij, die belast en beladen zijt en ik zal U verkwikken” Een tekst die al héél
oud is, maar zeker van toepassing op deze tijd!

Laten we opstaan voor de medemens waar ook vandaan
en de veiligheid bieden waar ieder medemens recht op heeft: Dat is Gods wil

Ik wens dat alle vluchtelingen over een niet al te lange tijd
verenigd zullen worden met hun familie,
waar dan ook.

Onze Vader

Armeense versie

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert:

Ik geef u een naam

opdat ik U een plaats kan geven in mijn leven.

Bundel Uw licht in mij. Maak het nuttig.

Vestig Uw rijk van eenheid nu.

Uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.

Geef ons wat we elke dag nodig hebben aan brood en inzicht.

Maak los de koorden van fouten,

die ons vastbinden aan het verleden,

zoals wij ook anderen hun misstappen vergeven.

Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden,

want uit U wordt de al werkzame wil geboren.

De levende kracht om te handelen,

het lied dat alles verfraait

en dat zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.

Amen

Activiteiten en informatie

Zegenbede

De eeuwige zij voor je om je de weg te wijzen

De eeuwige zij achter je om je te steunen

De eeuwige zij boven je om je op te lichten

De eeuwige zij onder je om op te vangen

De eeuwige zij links van je om je te verwarmen

De eeuwige zij rechts van je om je wijsheid en visie te geven

En de eeuwige zij in je hart

Waar je kan groeien in liefde

Zodat je volwaardig mens kan zijn

Voor jou en voor je naaste.

Lied van vandaag en morgen

H.Oosterhuis / A.Oomen

